

Marinela ȚEPUȘ

Întâlniri de toamnă

De puține ori se poate vorbi de îngemănarea perfectă dintre viziunea unui autor și cea a unui regizor. Oricât de mult ar fi atras un regizor de opera unui dramaturg, perspectiva celui din urmă tinde să aducă la rampă propria gândire, propria percepție asupra unui text. E adevărat că regizorul Victor Ioan Frunză l-a cunoscut bine pe dramaturgul Dumitru Solomon. S-au prețuit reciproc. E la fel de adevărat că și unul, și celălalt sunt artiști de valoare cu opere bine definite.

Dumitru Solomon rămâne una dintre cele mai prestigioase personalități culturale, marcând evoluția teatrului românesc în cea de-a doua jumătate a secolului al XX-lea. Înțelepciunea, ironia fină, șagalnică, niciodată răuvoitoare, scilicitoarele jocuri de cuvinte ale pieselor sale au făcut ca acestea să fie jucate nu doar în țară, ci și în străinătate.

De această dată, Teatrul „Maria Filotti” din Brăila, în spectacolul **Identități**, nu ne propune o piesă, ci șapte scrieri scurte (*Holul comun*, *Vânzări-cumpărări*, *Dialog fără partener*, *Pinacle*, *Orient-Express*, *Superba*, *nevăzuta cămilă*, *Apa*), pline de haz, fără vreo legătură evidentă între ele. Pare ciudată, la prima vedere, selecția făcută de Victor Ioan Frunză. Cu atât mai mult cu cât ni s-a șoptit discret că spectacolul „beneficiază” de costumele concepute de către Adriana Grand pentru *Hamlet*. Nu știm de ce s-a oprit *Hamlet*, dar am descoperit, cu acest prilej, incontestabilul talent al celor doi artiști (Adriana Grand și Victor Ioan Frunză) de a se adapta, cu inteligență, unei situații inedite, realizând un spectacol remarcabil. Nu avem parte, cum s-ar crede, de decorurile fabuloase ale Adrianei Grand, pentru că decorul îl reprezintă chiar... Teatrul „Maria Filotti”. Cele șapte momente se joacă în șapte spații diferite din interiorul acestuia: Scara B, Sala de recepții, Foaierul mic, Foaierul mare, Holul monumental, Holul B, Sala Studio. Finalul are loc în stradă, printre trecători. Astfel, spectatorii au posibilitatea de a vizita această clădire de o frumusețe și o eleganță aparte.

Pe parcursul unei ore și vreo 45 de minute ne sunt prezentate metehne omenești de tot felul. Doi vecini care se ceartă pentru stăpânirea unui hol comun (să ne amintim de multele litigii dintre chiriași sau dintre chiriașii și proprietarii unor imobile, pe vremea lui Ceaușescu!), în vreme ce familiile lor se bat, apoi se omoară (*Holul comun*). Din plictiseală sau pentru că n-au altceva mai bun de făcut, o artistă și doi soți își vând și (re)vând reciproc, mai întâi, colțurile, apoi centrul unui imobil (*Vânzări-cumpărări*). O soție neglijată își strigă disperarea în fața ușii de la biroul soțului ei. Acesta bate la mașină, imperturbabil. Când mașina de scris tace și se deschide, în sfârșit, ușa, observăm silueta soțului în... ștreang. Să se fi sinucis din cauza cicălelii femeii? (*Dialog fără partener*). Două cupluri se întâlnesc periodic pentru a juca pinacle. Un joc care nu se mai sfârșește. Discuții monotone și interminabile despre teoria probabilităților. Spleen... Lehamite. La un moment dat, unuia dintre membrii grupului îi cad cărțile cu care trișase permanent. Mica societate se animă. Își cer socoteală. Cei fraierii își cer sutele de mii de puncte pierdute. Le primesc. Ce să facă, însă, cu ele? Le returnează. Reproșuri. Trișorul recunoaște că unica sa bucurie, în urma acestor întâlniri cu niște „idioti”, era să-și păcălească pentru a fi mereu câștigător. De fapt, câștiga doar la jocul de pinacle. În rest era și

Scene din spectacolul *Identități* după Dumitru Solomon

el un ratat... (*Pinacle*). Un cetățean ceruse bilet pentru Paris. I s-a vândut, din greșeală, unul pentru Periş. Se prezintă, la ghișeu, pentru a-l schimba. Se dovedește a fi aproape imposibil. Confuzia și lipsa de interes a casierei pentru mica dramă a clientului sunt atât de mari, încât sărmanului călător nu-i rămâne decât să plece la Periş. Pentru că tot cumpărase bilet (*Orient-Express*). Un întârziat nimereste într-un târg. Nu mai găsește nimic de cumpărat. Așa i se pare. Pentru că dă peste un vânzător (întârziat și el) care dorește, cu tot dinadinsul, să-i vândă o superbă cămilă cu două cocoșe... invizibilă... Este atât de convingător în expunerea calităților cămilei nevăzute, încât reușește să o vândă. Cumpărătorul rămâne cu privirea în gol... Și totuși, când dă să plece, se trezește cu cămila lângă el. Doar el o vede... Și ce dacă... Tocmai se ivește un cumpărător întârziat... Și jocul continuă (*Superba, nevăzuta cămilă*). Trei locatari, dintre care unul este administratorul blocului, coboară la subsol, pentru a găsi o cale de ieșire rezonabilă. De fapt, este o cursă, iar subsolul devine, îndată, labirint. Robinetele sunt stricate și apa curge continuu, obligându-i pe cei trei să învețe să înoate. Înoată până le cresc aripioare de pește. Unul dintre ei se opune. Zadarnic. Ceilalți doi îl obligă să rămână captiv. Sau să se elibereze prin înot. Să descopere avantajele vieții în apă... Momentul se joacă la Sala Studio, la lumina unui telefon mobil, a unei brichete, a unor chibrituri. Apa curge în șuvoaie. Simțim o apăsare puternică. Ne cuprinde claustrofobia pe toți. Actorii joacă în apă. Nu le este ușor. Scena se sfârșește în stradă, când cel care se împotrivesc cel mai tare „lecțiilor de înot” este „vărsat” pe trotuar dintr-un imens sac din plastic plin cu... apă (*Apa*). Toate cele șapte momente sunt legate între ele printr-un ilar cortegiu mortuar... din care fac parte și spectatorii. Nimic tragic în acest spectru al morții. Mai degrabă ni se aduce aminte de faptul că domnul Dumitru Solomon, deși nu se mai află printre noi, este cu noi.

Fiecare dintre aceste mici bijuterii literare sunt transpuse scenic cu mîgală și atentă grijă pentru deslușirea tuturor (sub)înțeleșurilor. Jocurile de cuvinte sunt scoase în evidență cu delicatețe. Situațiile sunt expuse cu claritate și umor de bună calitate. O ironie fină, dulce-amăruie, îmbracă toate momentele. Actorii joacă în echipă, dăruind tot ce pot, tot ce au. Victor Ioan Frunză nu este un regizor comod – se știe, însă este cu adevărat talentat și dăruit profesiei care l-a așezat între numele de elită ale regiei românești de teatru. Fără a avea fastul celor mai multe dintre producțiile sale, acest spectacol îl reprezintă în toate privințele. Drumul parcurs de actori, costumele (în majoritate, din piele), micile momente muzicale susținute *live*, și mai ales acuratețea lucrăturii regizorale fac din *Identități* unul dintre momentele de referință ale creației acestui mare artist. Pe de altă parte, Dumitru Solomon merita cu prisosință o astfel de reconsiderare... Oricât de târzie ar fi. Din păcate, spectacolul va rămâne doar al Brăilei. Orice încercare de adaptare la alt spațiu i-ar distruge din consistență și farmec. Însă merită un drum la Brăila, chiar dacă biletul de tren costă mai mult decât cel de spectacol. Credeți-mă, pe cuvânt!

În ceea ce mă privește, *Identități* înseamnă o autentică întâlnire cu domnul Dumitru Solomon, acela care mi-a fost cel mai bun profesor de jurnalism cultural. De neprețuit. De neînlocuit. Îi mulțumesc domnului Victor Ioan Frunză, Adrianei Grand și Teatrului din Brăila pentru această posibilitate.

Teatrul „Maria Filotti” din Brăila – Identități, după Dumitru Solomon. Direcția de scenă: Victor Ioan Frunză. Scenografia: Adriana Grand. Muzica: Tibor Cari. Interpretare *live*: Alin Florea, Silvia Tariq, Radu Micu. Cu: Alin Florea, Monica Zugravu Ivașcu, Marcel Turcoianu, Silvia Tariq, Radu Micu. Data reprezentației: 27 septembrie 2009.